

طرح تسهیل تسویه بدهی بدهکاران بانکی نیزمند بازنگری جدی

رسول خوانساری

نمایندگان مجلس شورای اسلامی در نشست علنی اولین روز مرداد طرح تسهیل تسویه بدهی بدهکاران غیر جاری شبکه بانکی کشور را به تصویب رساندند. بر اساس این طرح که به منظور حمایت از رونق تولید و تسهیل تسویه بدهی غیر جاری دریافت کنندگان تسهیلات ریالی از بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی تهیه شده، چنانچه تسهیلات گیرندگان که تمام یا بخشی از بدهی سررسید شده خود را تا پایان سال ۱۳۹۷ پرداخت نکرده باشند، می‌توانند مانده بدهی خود را که مطابق ضوابط این ماده واحده محاسبه شده، حداکثر تا پایان بهمن ماه سال ۱۳۹۸ به طور نقدی تسویه کنند و از پرداخت سود و جریمه مضاعف معاف شوند.

بر اساس دیدگاه شورای نگهبان گرفتن وجه التزام فقط برای اصل بدهی (شامل اصل تسهیلات به علاوه سود آن) مجاز است و بانکها تنها حق دارند وجه التزام را نسبت به اصل بدهی دریافت کنند ولی گرفتن وجه التزام روی مبالغ قبلی وجه التزام جایز نیست. با وجود این برخی بانکها همان طور که بر اصل و سود تسهیلات، وجه التزام می‌گیرند، بر وجه التزام سال‌های قبل هم سود می‌گیرند و این امر در برخی موارد به جایی می‌رسد که مبلغ بدهی مشتری گاهی اوقات به چندین برابر مبلغ اولیه تسهیلات افزایش می‌یابد. لذا با توجه به انباشت روزافزون بدهی بدهکاران بانکی، به نظر می‌رسد هدف از این طرح الزام بانکها به حذف سود و جریمه مضاعف در تسهیلات پرداختی به بدهکاران بانکی است. با توجه به اینکه طرح مصوب مجلس باید از جهت انطباق با شریعت در شورای نگهبان مورد بررسی قرار گیرد، در ادامه برخی ابعاد شرعی آن مطرح شده است:

هر چند کلیات این طرح در راستای حمایت از رونق تولید و به‌ویژه کمک به بنگاه‌هایی است که به دلیل بروز مشکلات اقتصادی نتوانسته‌اند بدهی خود را به‌موقع پرداخت کنند و در نتیجه بدهی آنها به طور مضاعف افزایش یافته است؛ ولی در این میان برخی از تسهیلات گیرندگان نیز مبالغ دریافتی از بانکها را به جای مصرف در محل واقعی تعیین شده، در فعالیت‌های سوداگرانه وارد کرده و نه تنها به رونق تولید کمک نکرده‌اند، بلکه موجب اختلال در نظام اقتصادی کشور نیز شده‌اند. از آنجا که در این طرح معیار مشخصی برای تشخیص این‌گونه موارد -که شاید اندک هم نباشند- و تشخیص سره از ناسره وجود ندارد، این پرسش مطرح می‌شود که آیا صدور حکم کلی برای همه بدهکاران بانکی بدین شیوه درست است یا خیر؟ و نیز این پرسش قابل طرح است که آیا اساساً بانک که در به‌کارگیری منابع، وکیل سپرده‌گذاران محسوب می‌شود حق دارد چنین زبانی را به موکلان خود تحمیل کند؟

در بند دوم این طرح به نرخ سود ساده و مرکب مندرج در «قرارداد ملاک محاسبه» اشاره شده است. در محاسبه سود به روش نرخ ساده، تنها به اصل تسهیلات، سود تعلق می‌گیرد، در حالی که در سود مرکب، علاوه بر اصل، به خود سود نیز سود تعلق می‌گیرد. برای مثال اگر فرض کنیم قراردادی دو ساله با نرخ سود ۱۰ درصد باشد، به روش ساده، بعد از دو سال، ۱۰۰ میلیون تسهیلات تبدیل به ۱۲۰ میلیون می‌شود، ولی در روش مرکب، سال اول میزان تسهیلات از ۱۰۰ میلیون تبدیل به ۱۱۰ میلیون می‌رسد و در سال دوم، ۱۰ درصد به ۱۱۰ میلیون سود تعلق می‌گیرد و تبدیل به ۱۲۱ میلیون می‌شود. نکته قابل توجه آن است که شیوه محاسبه سود (به روش ساده یا مرکب) ربطی به ربوی شدن قرارداد ندارد. در واقع اگر بانکی به مشتری قرض همراه با بهره دهد، چه این قرض را با روش ساده و چه با روش مرکب حساب کند، ربوی و حرام است ولی اگر از قراردادهایی همانند فروش اقساطی، استنصاع و غیره به شکل صحیح استفاده کند، چه از روش ساده و چه مرکب استفاده کند، اشکال شرعی نخواهد داشت.

بر اساس بند سوم، سقف مجاز برای برخورداری از مزایای این ماده واحده برای هر شخص حقوقی و حقیقی در کل شبکه بانکی، به ترتیب، بیست میلیارد ریالی و پنج میلیارد ریالی تعیین شده است. از آنجا که در گزارش کمیسیون اقتصادی به مجلس شورای اسلامی نیز، بحث «حذف سود و جریمه مضاعف» از بدهی تسهیلات گیرندگان مطرح شده، در این رابطه می‌توان این پرسش را مطرح کرد که اگر سود و جریمه مضاعف، از نظر شرعی مجاز نیست، پس چه فرقی میان مبلغ کم یا زیاد آن وجود دارد؟ آیا اگر شخصی (حقیقی) برای مثال هشت میلیارد ریالی بدهی داشته باشد، نسبت به سه میلیارد ریالی مازاد، جواز شرعی دریافت سود و جریمه مضاعف وجود دارد؟ لذا اگر هدف از این طرح، حمایت از رونق تولید است (که است)، توصیه می‌شود از دریچه «بخشش جرایم» به این موضوع پرداخته شود نه «مشروع نبودن سود و جریمه مضاعف»؛ و اگر قرار است از دریچه «مشروع نبودن سود و جریمه مضاعف» به آن پرداخته شود، پس بهتر است این دیدگاه به صورت کامل و نه در مورد یک سقف مجاز یا یک دوره زمانی محدود اجرا شود.

در مجموع می‌توان گفت هر چند طرح تسهیل تسویه بدهی بدهکاران بانکی، از ایده و هدف خوبی در حمایت از رونق تولید برخوردار است، ولی با برخی چالش‌های فقهی و شرعی همراه است که باید با حساسیت ویژه در شورای محترم نگهبان مورد بررسی و مذاقه قرار گیرد تا بتواند به معنی واقعی در حل مشکلات تولید مفید واقع شود. /اپینا

لاگارد رییس بانک مرکزی اروپا شد

بانک مرکزی اروپا تاییده ریاست کریستین لاگارد، رییس پیشین صندوق بین‌المللی پول بر این بانک را صادر کرد. به گزارش اقتصاد سرآمد، شورای حکام اتحادیه اروپا اعلام کرد که ریاست کریستین لاگارد بر بانک مرکزی اروپا تایید رسمی شده است. براساس بیانیه‌ای که در این زمینه منتشر شده است، شورای حکام با کاندیدای مطرح شده هیچ مخالفتی ندارد. در این بیانیه از لاگارد، رییس سابق صندوق بین‌المللی پول به عنوان "فردی شناخته شده و برجسته، با تجربه حرفه‌ای در مسایل مالی و بانکی" نام برده شده است. لاگارد که ریاست بانک مرکزی اروپا را از اول نوامبر سال جاری میلادی و پس از انتصاب رسمی از سوی رهبران اروپایی از مارو دراگی تحویل می‌گیرد، میراث دار دوره ای خواهد بود که که عصر یورو با کاهش ارزش روبرو شده و تنش‌های تجاری فضای مالی و بانکی را با چالش مواجه کرده است.

بر اساس پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول؛

بازگشت رشد به اقتصاد ایران

گروه بانک و بیمه - صندوق بین‌المللی پول در گزارش جدید خود نیز مانند گزارش پیش‌بینی کرده است که پس از پشت سر گذاشتن دو سال سخت، نرخ رشد اقتصادی ایران از سال آینده میلادی مثبت خواهد شد. به گزارش اقتصادسرآمد، صندوق بین‌المللی پول در جدیدترین گزارش «چشم‌انداز اقتصادی جهان» نرخ رشد تولید ناخالص داخلی ایران در سال ۲۰۱۹ را بدون تغییر نسبت به گزارش قبلی که در ماه آوریل (اواسط فروردین) منتشر شد، منفی ۶ درصد پیش‌بینی کرد.

نرخ رشد اقتصادی ایران در سال گذشته میلادی منفی ۳۰۹ درصد بوده است که با توجه به شدت گرفتن تحریم‌های یکجانبه آمریکا، در سال جاری میلادی به منفی ۶ درصد خواهد رسید.

در صورت تحقق این پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، اقتصاد ایران در سال جاری میلادی بدترین سال خود پس از سال ۲۰۱۲ را سپری خواهد کرد. در سال ۲۰۱۲ ایران که نخستین سال تحریم نفتی خود را پشت سر می‌گذاشت، رشد اقتصادی منفی ۷٫۷ درصدی را تجربه کرد.

با این حال، صندوق بین‌المللی پول در گزارش اخیر خود نیز مانند گزارش قبلی پیش‌بینی کرده است که اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۰ رشد اقتصادی ۰٫۲ درصدی را تجربه کند. تخلیه شدن اثر تحریم‌ها نقش مهمی در مثبت شدن نرخ رشد اقتصادی ایران در سال آینده میلادی ایفا خواهد کرد و

بر اساس پیش‌بینی صندوق بین‌المللی پول، این روند مثبت دست‌کم تا سال ۲۰۲۴ ادامه خواهد یافت.

صندوق بین‌المللی پول همچنین سایر اطلاعات و آمارهای مربوط به اقتصاد ایران را در پایگاه داده‌های «چشم‌انداز اقتصادی جهان» خود به‌روزرسانی کرده است.

در سال ۲۰۱۹ سهم ایران از تولید ناخالص داخلی جهان (بر مبنای قدرت خرید) به ۱۰۰۸ درصد خواهد رسید؛ در حالی که این رقم در سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ به ترتیب ۹۶ درصد بود، در سال ۲۰۱۸ ۳۱۰۲ درصد رسید و صندوق بین‌المللی پول در گزارش اخیر خود پیش‌بینی کرده است که نرخ تورم ایران در سال جاری میلادی به ۲۷٫۲ درصد افزایش خواهد یافت و در سال‌های بعد شاهد روند نزولی نرخ تورم خواهیم بود.

داخلی در سال ۲۰۱۹ تقریباً ۳۹ درصد (۳۸٫۹۷) درصد خواهد بود. این رقم در سال‌های ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸ به ترتیب ۳۵٫۷ و ۳۸٫۳ بوده است.

صندوق بین‌المللی پول نسبت پس‌انداز ناخالص داخلی به تولید ناخالص داخلی ایران را برای سال ۲۰۱۹ حدود ۲۸۶ درصد پیش‌بینی کرده است که کاهش نسبتاً قابل توجهی نسبت به رقم سال گذشته آن (۴۲٫۶ درصد) نشان می‌دهد.

نرخ تورم ایران که در سال ۲۰۱۷ حدود ۹۶ درصد بود، در سال ۲۰۱۸ ۳۱۰۲ درصد رسید و صندوق بین‌المللی پول در گزارش اخیر خود پیش‌بینی کرده است که نرخ تورم ایران در سال جاری میلادی به ۲۷٫۲ درصد افزایش خواهد یافت و در سال‌های بعد شاهد روند نزولی نرخ تورم خواهیم بود.

اتصال سامانه رفع تعهد ارزی باسازمان امور مالیاتی

بانک مرکزی بعد از پایان مهلت بازگشت ۷۰ درصد ارز حاصل از صادرات که ۳۱ تیرماه ۹۸ تعیین شده بود، ارتباط سامانه رفع تعهد ارزی را با سامانه امور مالیاتی برقرار کرده است. به گزارش اقتصادسرآمد به نقل از مهر، مهلت صادرکنندگان کشور برای رفع تعهد ارزی صادرات خود در سال ۹۷، بر اساس

بخشنامه بانک مرکزی ۳۱ تیرماه اعلام شده بود که بر این اساس، صادرکنندگان باید تا این تاریخ، حداقل ۷۰ درصد ارز حاصل از صادرات خود را با روش‌هایی که بانک مرکزی در بخشنامه‌های خود اعلام کرده بود، به چرخه اقتصادی کشور بازگردانند. در واقع، مطابق با دستورالعمل‌های بانک مرکزی، هر صادرکننده‌ای که به روش‌هایی همچون فروش ارز در سامانه نیما، واردات در مقابل صادرات خود، فروش ارز حاصل از صادرات به واردکننده ثالث یا فروش اسکناس به صرافی‌ها، ۷۰ درصد از ارز حاصل از صادرات خود را تا آخر تیرماه، رفع تعهد ارزی نکرده باشد، از معافیت مالیاتی برخوردار نخواهد بود. محمد لاهوتی، رئیس کمیسیون تسهیل تجارت و توسعه صادرات اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران گفت: در جلسه‌ای که چهارشنبه هفته گذشته در کمیسیون تسهیل تجارت و توسعه صادرات اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران با حضور مسئولان بانک مرکزی برگزار شد، با توجه به اتمام مهلت تعیین شده صادرات سال ۹۷، سامانه برگشت ارز صادرکنندگان با سازمان امور مالیاتی جهت بررسی عملکردشان لینک شده است و در حال حاضر، سازمان امور مالیاتی دسترسی آنلاین به سامانه رفع تعهد ارزی صادرکنندگان و ارز دریافتی تولیدکنندگان از صادرکنندگان دارد.

به گفته لاهوتی، در این میان بر اساس مصوبه‌ای که دولت ابلاغ کرده است، صادرکنندگانی که تا ۳۱ تیرماه ۹۸، رفع تعهد ارزی صادرات خود در سال ۹۷ را صورت نداده باشند، مشمول پرداخت مالیات می‌شوند؛ ولی نکته‌ای که در این میان بسیار حائز اهمیت به شمار می‌رود، آن است پرداخت مالیات به دلیل عدم رفع تعهد ارزی یا عدم اعمال ضریب صفر مالیاتی، به این معنا نیست که بنگاه‌های صادراتی از شمول رفع تعهد ارزی خارج می‌شوند؛ بلکه تمامی صادرکنندگان باید الزاماً، ارز حاصل از صادرات را به کشور برگردانند.

عضو کمیته ارزی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران اظهار داشت: بر اساس مکانیزم تعریف شده از سوی بانک مرکزی، هر صادرکننده، یک حساب تجمعی داشته و میزان صادرات از فروردین سال ۹۷ تاکنون و برگشتی ارز به عنوان رفع تعهد ارزی صادرات وی، در آن ثبت می‌شود؛ بنابراین به همان میزان که صادرات صورت گرفته، بدهی و تعهد ارزی ایفا نشده، به شمار می‌رود و باید به روش‌های اعلامی بانک مرکزی، رفع تعهد ارزی صورت گیرد؛ بنابراین اگر صادرکننده‌ای در سال ۹۷ کالایی را صادر کرده و تا ۳۱ تیرماه ۹۸، رفع تعهد ارزی تا ۷۰ درصد نکرده باشد، موضوع اعمال ضریب صفر مالیاتی برای وی ملغی اعلام شده و باید مالیات صادرات خود را بپردازد.

شنبه ۵ مرداد ۱۳۹۸ - شماره ۵۵۴

بازدید مدیر عامل بانک توسعه تعاون از شعب کهگیلویه و بویراحمد

رئیس هیئت‌مدیره و مدیر عامل بانک توسعه تعاون به اتفاق هیئت همراه از تعدادی از شعب این بانک در استان کهگیلویه و بویراحمد بازدید کرد. به گزارش اقتصادسرآمد، حجت‌الله مهدیان رئیس هیئت‌مدیره و مدیر عامل به اتفاق هیئت همراه جهت بازدید از تعدادی طرح‌های اقتصادی شهرستان‌های گچساران و باشت و شرکت در جلسه شورای اشتغال و سرمایه‌گذاری شهرستان گچساران به استان کهگیلویه و بویراحمد عزیمت کرده بود از نزدیک شعبه شهرستان گچساران، شعبه مرکزی، شعبه شهید مطری، شعبه شهید چمران را بازدید و با کارکنان شعب گفتگو کردند. گفتنی است مهدیان در بازدید از شعب، بر مرزمداری و درک نیازهای مالی و اعتباری متقاضیان و تلاش در سرعت بخشی ارائه خدمات تاکید کرد. در بازدید از شعبه گچساران غلامرضا تاج‌گردون نماینده مردم گچساران و باشت در مجلس شورای اسلامی و رئیس کمیسیون برنامه بودجه مجلس و در بازدید از شعب شهرستان یاسوج نیز غلامعلی محمد زارعی نماینده مردم یاسوج در مجلس شورای اسلامی حضور داشتند.

دعوت به مجمع عمومی عادی سالیانه بانک پاسارگاد

آگهی دعوت به مجمع عمومی عادی سالیانه بانک پاسارگاد (نوبت دوم) منتشر شد. به گزارش اقتصادسرآمد، هیئت مدیره این بانک با صدور آگهی اعلام کرد: نظر به اینکه جلسه مجمع عمومی عادی سالیانه بانک پاسارگاد که در تاریخ ۱۳۹۸/۰۴/۳۰ دعوت گردیده بود، به علت عدم حصول حدنصاب قانونی به رسمیت نرسید؛ با رعایت ماده ۸۷ لایحه اصلاحی قانون تجارت، جلسه مجمع عمومی عادی سالیانه بانک پاسارگاد (نوبت دوم) "نوبت دوم" رأس ساعت ۹ صبح، روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۸/۰۵/۱۲ از ساعت ۷ صبح الی ۱۸ بادر دست داشتن کارت ملی، و کالتنامه یا برگ نمایندگی معتبر، به امور سهام بانک واقع در تهران، خیابان نلسون ماندلا (خیابان آفریقا)، بالاتر از تقاطع میرداماد، ابتدای تاناب شرقی، شماره ۲ مراجعه فرمایند.

افتتاح شعبه امیرکبیر بانک قرض الحسنه مهر ایران

شعبه امیرکبیر بانک قرض الحسنه مهر ایران در منطقه ۲۲ تهران با هدف بهینه‌سازی و گسترش شبکه شعب، دسترسی مناسب و نیز ارائه خدمات بهتر در «شهرک راه آهن، بلوار امیرکبیر» آغاز به کار کرد. به گزارش اقتصادسرآمد، شعبه امیرکبیر (کد ۳۰۲۱) طی مراسمی با حضور دکتر مرتضی اکبری مدیرعامل بانک و همچنین تکی و تلکیانی، اعضای هیأت مدیره افتتاح شدند. دکتر اکبری در این مراسم، ضمن تاکید بر ویژگی‌های افتتاح حساب و سپرده‌گذاری در شعب بانک قرض الحسنه مهر ایران، بیان داشت: از طرح‌های تسهیلاتی و خدمات بانک استقبال زیادی شده، به نحوی که منابع آن در ۴ ماه ابتدای سال جاری بالغ بر ۱۵ درصد رشد داشته است. وی افزود: ترویج قرض‌الحسنه می‌تواند به عنوان ابزار مفیدی در راستای تحقق اهداف توعی و توانمندسازی جامعه عمل کند و تسهیلات این بانک می‌تواند با تمرکز بر بنگاه‌های تولیدی متوسط و کوچک به رونق تولید و اقتصاد کشور کمک کند.

شیوه‌استعلام پیامکی چک‌های صیادی با ارسال شناسه ۱۶ رقمی چک‌های صیادی به سرشماره ۷۰۱۷۰۱ می‌توان از وضعیت اعتباری صادرکننده چک از نظر تعداد و مبلغ چک‌های برگشتی ثبت‌شده نزد بانک مرکزی مطلع شد. به گزارش اقتصادسرآمد، می‌توانید با ارسال شناسه ۱۶ رقمی چک‌های صیادی به سرشماره ۷۰۱۷۰۱ از وضعیت اعتباری صادرکننده چک از نظر تعداد و مبلغ چک‌های برگشتی ثبت‌شده نزد بانک مرکزی مطلع شوید. قالب ارسال پیامک استعلام: *۱* شناسه استعلام ۱۶ رقمی، در پیامک پاسخ، اطلاع رسانی به صورت رتبه بندی شده بر اساس یکی از رنگ‌های زیر اعلام می‌شود: وضعیت سفید: صادرکننده چک فاقد هرگونه سابقه چک برگشتی بوده یا در صورت وجود سابقه، تمامی موارد رفع سوء اثر شده است.